

Константин Константинов

Босата команда

Откъм уличката се чу леко подсвирване. Савата се смъкна от чардака в двора, надникна в долната одая и кимна на братчето си.

– Диньо! Хайде!

Излязоха. До ъгъла вече ги чакаха Коста и Асен. Коста бе метнал през рамо зелена кутия за пеперуди, а Асен носеше закачена на колана си манерка.

Савата се изправи пред дружината, която се нареди. С кривната фуражка, с една пращова през гърба, с комат хляб, който се подаваше от единия джеб на панталоните, а от другия – увиснало на синджир ножче, той изгледа наредените строго, като пълководец.

– Чакай! Един липсва – каза той, подсвирна и извика: – Арап!...

Веднага зад niskия дувар се зачу лай. Едно черно рошаво куче се преметна до нозете им и заскача.

– Сега ходом марш, право в къпинака над големия дрян! – изкомандва Савата. – Узрели са вече. Ей такива на, като лешници.

И босоногата дружина зацапа из прашните улички. Горещ ден легеше над Божурово. Градчето спеше в трепетния въздух. Из уличките нямаше хора. Само под черницата, в пазара, кафеджията поливаше за хлад. Сините скали отсреща бяха като стъкло.

След час дружината бе вече опоскала къпините и слезе при извора на аязмото. С изцапани бузи и устни, натежнели от яденето, те налягах под стария орех. Долу се разстиляше широкото поле. В единия му край, през върбалака, се белееше зданието на станцията. Едно малко пушечце се появи нататък, порасна и се удължи. А след минута се чу проточеният писък на машината.

– Влакът! – извика Коста. – Заминава!

Момчетата се вдигнаха на лакти и жадно впериха очи нататък. Като голяма черна гъсеница влакът пълзеше из равнината.

– Отива към морето! – продума Асен. – Ваньо и Катето пътуват с него... Отиват с техните. Ще се къпят, ще събират миди и охлюви... И лодка щели да имат... – и въздъхна.

– А пък вчера Слави замина за дядовата си воденица – обади се Диньо. – Баща му го заведе с талигата. Там имало бостан и кратуни...

– Само ние останахме – добави Коста с въздишка. – Печем се долу като гущери...

– Бате Сава, ти виждал ли си морето? – обади се Асен. Савата не отговори. Той сърдито дялкаше един клон. Изведнъж спря, запрати клоната и отвърна:

– Не съм го виждал, ама ще го видя!... Пък вие какво сте

заохкали?... Отиват кой дето може. Тяхна работа. Ние нашата да гледаме. Че утре дружината ни се разваля. Чак до училище няма да сме заедно! Мене ме пращат да шетам в писалището на чича Марина, Коста ще учи занаят при берберина Исмаил, а пък Асен – вестници на гарата ще продава. Диньо и Арап ще стоят в къщи. Тъй ли е?

– Тъй е, бате Сава! – отговори дружината нажалена.

– Тъй е, ама ме гледате като пребити! Кой ни е крив!

– Който иска всеки ден разни работи – топки, шоколадени лотарии, балончета, който иска всяка неделя кино – да си печели сам. И да не въздиша. Разбрахте ли?...

Дружината виновно наведе очи.

– Пък който иска, може и друго – продължи Савата. – Всичко може, стига човек да иска. Ама – махна с ръка той – защо ли си хабя думите. Не ви бива за нищо, пискуни такива!... Колко съм мислил аз, ама не ви бива и нищо няма да излезе. – А пък да поискате само – и Балкан, и море, че и София може да видите. И цяло лято да прекарате чудесно. Ама няма да ви кажа! Яд ме е на вас и туй затуй!...

– Пък ти кажи, бате Сава – обади се страхливо Асен, – щом думаш, че е лесно, защо да не стане...

– Аха-а! Видиш ли го ти него! Лесното търси! Ами ако не е лесно? Ако е по-мъчно? Там ви няма! Юнаци, а? Няма да ви кажа! Не ща!

– Молим ти се, бате Сава, кажи! Хайде кажи! – викнаха всички. – И да не е лесно – нищо... Хайде кажи!

– Нейсе! Толкоз като искате, ще ви кажа, ала още сега да обещаете, че, първо, никому дума няма да казвате, и, второ, че всичко, каквото сега решим, най-точно ще го изпълняваме. И който излъже – човек да не е!...

– Обещаваме, обещаваме! – викна дружината.

– Ха тогава още сега да почнем! Я извадете всичко от джебовеите си – тук, на земята!

В един миг джебовеите се обърнаха наопаки. Коста извади три лева, една пищялка и три картинки от шоколад. Асен изтърси осем разни копчета, едно камъче и два лева. Диньо измъкна едно стъклено топче, един счупен ключ и една бучка захар. Последен Савата сложи десет лева, едно календарче и един развален часовник. Само Арап не можа да даде нищо.

– Сега – каза главатарят – слушайте! От днеска нататък всеки от нас ще знае, че колкото пари има у себе си, половината не са негови. Или – че ги няма. Ей тъй на, няма ги. Дайте сега кутията за пеперуди!

Той взе половината от събраните пари, пусна ги вътре и каза:

– Але-хоп! Окус-фокус! Ела, Боже, на помощ! Сега са девет лева – догодина деветдесет!

Дружината гледаше зяпнала.

– Кутията ще я залепим. Отгоре ще пробием дупка и оттам ще пускаме вътре. Имаме година време и до лято ще видите, момчета, какво ще направим и бате ви Сава ще ви води. Приемате ли?

– Приемаме, приемаме, бате Сава! Ур-р-а! – викнаха всички със светнали очи.

– Браво, дружина! – тупна шапка в земята Савата. – Тъй ви искам! Хайде сега да се връщаме, че слънцето засяда.

Лятото си отиде. Почна училище. Дружината отново се събра, сега още по-неразделна. В междучасията и вън от училище те навсякъде ходеха заедно, все нещо шушукаха, гласяха, съвещаваха се. В града ги бяха нарекли „боса команда“, а другарите им се присмиваха, че все кроят нещо, а пък нищо не излиза. През лятото тримата бяха поспечелили нещо. И един ден Савата взе тенекиената кутия, поведе млчешката приятелите и се упътиха към техния зимник: Бонка и Анчето, сестричетата на Асена, се разскачаха подире им.

– Я-а! Какво има там, бе Сава? Дай да видим!

– Смок! – троснато отвърна Савата. – Хванахме го отзарана, та сега ще го оставим в избата – да спи, до пролет!

– Оле-е! – писнаха момичетата. – Смок! Смок!

Приятелите хитро се усмигнаха и влязоха в избата. Оставиха кутията в най-тъмния ъгъл между две бъчви и излязоха.

Дойде гроздобер. Смъкнаха се от Загоре кираджии с тежки кораби, берачи и берачки. Замириса на шира и тикви. Разпуснаха децата за седмица. Дружината се услови заедно със загорците берачи и пет дни от зори до залез ходеха из лозята да пълнят кораби. После настъпи зима. Дойде Нова година и четворицата юначаги с Арап заедно ходеха дружно да суровакат. И всяка събота следобед се събираха в избата при „смока“, шушукаха, бъркаха в джебовете си и излизаха ухилени. „Смоктът“ всяка седмица ставаше по-тежък.

Наближаваше краят на учебната година. Тъкмо срещу божуровския летен панаир Савата свика дружината.

– Момчета! На вас лъжа, мене истина – свърши се вече! Днес ще пуснем „смока“.

– У-р-р-а! Бате Сава! – викнаха всички.

– Сега хайде на аязмото! – рече Савата, метна кутията и тръгна

начело на дружината.

Стигнаха до язовира, насядаха, сбраха глава до глава. Очичките им блестяха. Савата отвори с ножчето си зеления капак на кутията и изсипа всичко на земята. Цял куп петолевки и дребни левове се издигна пред тях.

– И-х-и-и! – хлъцна смаян Диньо. – Мамичко, колко пари!... Отделиха едрите пари от дребните и заброиха. Когато стигнаха до последния лев, Савата изведнъж скочи, прескунди се два пъти, удари шапка в земята и извика:

– Казвах ли ви аз, бре лалугери! Казвах ли ви, че ще станат от девет на деветдесет!... На, бройте и гледайте: деветдесет и два лева – и два пробити отгоре!... „Боса команда“, а? За нищо я не бива, а? За нищо ли? Сега ще видят... Да живеете, момчета, да живеем всички!...

Дружината полудя от радост. Диньо надуваше пищялката, Коста шибаше с един клон земята, Асен удряше тенекиената кутия, а Арап се въртеше като калайджия и се късаше от лай.

Най-после се умориха, млъкнаха и гледаха ухилено. Тогава се обади Коста:

– Е, ами сега, какво ще ги правим тия пари?...

– Нека бате Сава каже – обадиха се другите. – Той знае.

– Те, парите, си имат място – важно каза Савата. – Утре ще видим тая работа. Пък вие още довчера, като се приберете, всеки да каже на техните, че тая година през ваканцията ще отиде на летовище. Толкоз. Със свои пари ще отиде. И че аз ще ви вода. Грижа за вас да нямат. Само хляба, дето и сега го ядете, да ви дават. Друго нищо. Пък ако не вярват – да попитат класния. Той знае. Аз съм му казал. И той ще бъде там. Мене ако не вярват, той барем няма да лъже...

– Ама истина ли, бате Сава? Истина ли? – викнаха тримата. Леле, мамо! Цяло лято заедно и вън от къщи! Ами с какво ще заминем, бате Сава? С влака ли...

– Трайте! Ще видите с какво. Утре след черква ще ви търся на панаира. А сега кръгом марш – в къщи!

* * *

Панаирът гъмжеше от врява. Люлки, шербетчии, акробати, сергии с мъниста и свирки, коля с гръмни и стомни. На едно място свиреше латерна, на друго пукаха фишечета. Встрани, на поляната, продаваха добитък. Дружината се събра. Савата ги поведе нататък и спря при Мангуш циганина. Зад Мангуш дремеше една кобила с конче и магаре с

едно ухо; другото беше наполовина.

Добър ден, Мангуш – каза Савата. Тате ме води да те питам, продаваш ли това сакато магаре с едното ухо и колко искаш?

Циганинът го изгледа, помълча малко и отвърна:

– Кой тато, бре?

– Де холан, не помниш ли? Нали лятос ни продаде белия кон, дето излезе сляп?

– Ти да не бъдеш Нейовото момче, бре? Оти не думаш тъй, бре чоджум!... Я го магарето! Само тоз дума да не думаш – сакат магаре! Чувай мене – тоз не магаре, ат! Биринджи магаре – еш няма!

– Виждам, виждам – каза Савата. – Вярно, че еш няма – де ще намериш друго магаре с едно ухо! Е, колко искаш за него?

– Ухо ли? Защо му на магаре ухо, бре? Хич да няма – по-арно! Гърбина има я! Тоз магаре – млад, хрисим! За тато за хатър, на тебе бива бива – един стотак!

Почна пазарлък. Хванаха се за ръце. Мангуш вика, Савата двама вика – най-после спазариха го заедно със самара за 35 лева. Взеха му и билет. Савата извади пари, плати на циганина и поведе магарето.

Мангуш пхна парите в пунгията си и се ухили.

– Нейсе! Хаирлия! Излъга мене тоз момче, брей! Хитър момче! А дружината се разскача радостно, отдалечи се и спря до моста.

Савата се обърна към магарето, даде му една коричка хляб и му държа малка реч:

– Чувай, побратиме! Не зная как са те викали досега, но отсега нататък името ти е Марко.

Марко сладко дъвчеше и замърда ухо не е лошо, не е лошо! И коричката вкусна, и името хубаво!

– От днеска ще живееш с нас. Ей ни на. Мене ме казват Сава. Този е Коста, този Асен, а пък този Диньо. Ей в краката ти е Арап. Цялата боса команда. Разбра ли? Само ти ще бъдеш с кундури. Не сме големи стоки, ама пък и ти си с едно ухо... Ще видиш, че няма да ти е лошо. Вярно ли е, дружина?

– Вярно-о! извикаха три гърла. А Марко дигна глава, озъби се и сам продължи:

– Вярно-о!... Ъ-ъ-хи... ъ-ъ-хн! ...

И хвърли от радост едно чифте.

* * *

Над Божурово, отвъд Сините скали, имаше голяма поляна,

обиколена с букова гора. Обилен извор бликаше в единия край и от него широка бистра вада минаваше през поляната. Наблизо в скалите имаше гнезда на орли и поради това цялата местност се наричаше „Орлов кладенец“. Няколко божуровски семейства идваха да летуват тук всяка година и бяха построили десетина колиби и бараки. Зад „Орловия кладенец“ имаше тучни планински ливади, по които пасяха каракачански стада. Летовниците си взимаха мляко от тях, а дядо Сотир кираджията, на когото плащаха за това, слизаше през два дни с катъра си до града за хляб и други неща. Това лято дойдоха повече божуровчени и между тях и класният на Савата. Направиха нови колиби, опнаха една-две палатки. А дядо Сотир отвори дюкянче и вече не слизаше често в града.

– Стар съм вече – думаше той, – не мога. Да дойдат по-млади да ме заместят.

И ето че една сутрин рано-рано из пътеката към града се зачу глъчка, смях и песен от няколко гърла:

Събрали са се, отбрали,
шестмина – вярна дружина,
шестмина – отбор юнаци;
Коста, Асенчо и Диньо,
Савата – баш байрактаря,
Арап и Марко едноух –
на връх Балкана да идат,
на „Орловия кладенец“!...
И-ху-ху-у!

Босата команда пристигаше!

Летовниците наизскачаха от колибите и ги посрещнаха с „ура“. Начело вървеше Марко със забучена китка над очи, натоварен с черги, дисаги, с хляб и две-три тенджери. Досам него крачеше гордо Савата с кривната фуражка и тесла на колана. Наоколо, запъхтени и ухилени, останалите троица. А Арап с изплезен език тичаше назад-напред.

Дружината спря в другия край на полянката под една кръстата бука. Свалиха багажа, напоиха Марка и го пуснаха да пасе на слънце. Починаха малко и после веднага се заловиха за работа. Дойдоха и летовниците наоколо, помогнаха им и до вечерта една нова усмихната колиба изникна под буката. Покрита с шума, с четири легла вътре, с малък навес отпреде. (Ако завали дъжд – да има подслон за Марка...) Направиха масичка и пейки от пръти. Забучиха отгоре едно байраче от бяла кърпа, а Савата закова под него една дъсчица, на която написа с въглен:

БОЖУРОВСКА ДЕТСКА КОЛОНИЯ
„БОСА КОМАНДА“

О, колко хубава беше тая първа вечер в планината! Дружината бе като упоена от мирис на здравец и мащерка. Никога не бяха яли такава сладка попара от прясно мляко със сол. Никога не бяха виждали толкова много и такива едри звезди. Никога не бяха чували такава песен, каквато им пееше зашумялата гора.

Зад колибата Марко похрупваше, сочната трева. Арап се настани на стража до вратата. А децата заспаха усмихнати и сънуваха чудесни сънища.

Потекоха така ден след ден, един от друг по-хубави и по-бързи. Савата се услови с дяда Сотира: на два дни един от дружината да слиза с Марка до града за хляб, вестници и провизии. От парите, които им плащаха, оставаше им достатъчно за тяхната храна. Хляб си вземаха при всяко слизване от къщи. Редуваха се тримата по-големи, а Диньо почистваше, кладеше огън, ходеше за мляко при каракачаните. Още в първите дни, като си направиха сметка, видяха, че ще им остава нещо и за зелената кутия. Сега тя бе закачена наред колибата, обкичена с цветя. И колчем някой се отбиваше в колибата, децата я сочеха и гордо думаша:

– Тя ни доведе тука... Левче по левче сме събирали цяла година... Сега и ние летуваме като другите!...

А Савата разтърсваше кутията, в която се събираха нови пари, и смиваше:

– То това е нищо. Наесен вместо тая кутия ще имаме касичка с ключе в банката. И догодина да видите! Ще построим не колиба; ами цяла къща. И не само за нас и за едно лято, ами за години и за всички боси команди в Божурово!

О, какви чудесни дни бяха те! В бистротото небе ниско се виеха орли и крилата им мятаха сянка над поляната. Въздухът миришеше на билки, водата беше ледена, а привечер звънците на стадата пееха като хор. Дружината не спираше ни минута. Вързаха люлки по буките; ходеха за ягоди, ловяха раци по бързеите, пускаха хвърчила, лудуваха и веселяха цялото селище. Сега вече никой не им се смееше, всички ги бяха обкинали.

Те бяха заякнали, загорели и наедрили като налети праскови. Арап заглади рошавата си козина. Марко понадебеля и дори откъснатото му ухо сякаш почна да расте.

Един ден, след като бе ходил в града, Савата се върна намръщен. Вечерта на софрата не яде. Мълча, мълча и най-сетне се обади:

– Слушайте, момчета! Имам да ви кажа нещо. Нали знаете Гочо – на бай Теньо налбантина, дето зимъс умря жена му, момчето?...

– Гочо пумпала!... Ама че не го знаем!... Може ли! – отвърна дружината.

– Той същият. Болен е. Баща му се е замаял. Плаче човекът. Няма кой да гледа момчето. Майка няма, пък и бай Теньо сиромах. На, туй исках да ви кажа.

Дружината се смълча натъжена.

– Ама много ли е болен, бате Сава? – попита Коста.

– Много, малко, не знам. Докторът казал, ако не го пратят на чист въздух, не отговаря... Пък баща му едвам за хляба изкарва...

Савата пак замълча и се намръщи повече. Тогава Асен се обади:

– Ами защо не дойде тука, бате Сава?...

– Как ще дойде? При кого ще дойде? – отвърна сърдито Савата.

– Ами при нас ще дойде, бате Сава! – отвърнаха всички, Савата ги погледна, очите му изведнъж светнаха, цял се засмя и викна:

– Ами защо мълчахте, бе песоглавци такива? Аз се чудя как да ви го кажа – зер де да зная ще искате ли, а пък вие мълчите!... Ех, олекна ми най-после! Още утре Гочо ще бъде тука. Аз ще го доведа.

– Ами баща му ще го пусне ли? – попита Коста.

– За туй не мислете! Аз вече приказвах с него. Само чаках вие какво ще кажете. „За Гоча, казах, бай Теньо, грижа да нямаш. Ние ще го гледаме и да видиш, че ще му мине. И за пари да не се кахъриш. Дето четирима – там и петима!“ Тъй ли е, момчета?

– Дума да не става, бате Сава... Той само да дойде. Хем за нас повесело, хем и той ще оздравее!...

На другия ден Гочо, качен на Марко, пристигна на поляната. В колибата бяха направили още едно легло, приготвиха празнична гозба и посрещнаха госта с викове и смях. От първия ден още детето се усети по-добре тук, отколкото в празната къща в града. Зачислиха и него в босата команда. След седмица-две бузичките му се изпълниха и зачервиха. А след още две – нямаше и помен от болестта.

Сега, когато малките бяха повече, двамата по-големи им разправяха сегиз-тогиз по някоя приказка. То биваше след вечеря, когато поляната затихваше и само ветрецът шумолеше из буките. Всички лягаха. Савата почваше някоя дълга-дълга приказка. Наострили уши в тъмното, малките слушаха. Арап се прибираше за малко навътре, Марко подаваше

глава под навеса – и той да чуе.

Изведнъж Савата млъкваше по средата, Отстреща – над скалите, се подаваше големият месец и заливаше всичко със син блясък.

– Е, сетне, бате Сава, разправай де! – обажда се някое гласче.

– Сетне ли?... До де бяхме стигнали... А-ха – чакай... та... влязла царската дъщеря в сребърната гора и веднага едно сребърно звънче звъннало веднъж. Хоп – след нея и юнакът. И звънчето още веднъж звъннало. Обърнала се царската дъщеря назад, огледала се, никой няма. И пак тръгнала...

В колибата се носеше равно дишане. Дружината бе заспала тъкмо наред сребърната гора.

Тъй изтече лятото. Дните се скъсиха. Нощите станаха черни и звездите по-едри. Един ден Коста се върна от града и съобщи, че барабанът бил за записване в училище.

На другия ден дружината бе стегната за път. Забучиха байрака върху самара на Марко, накитиха Арап със здравец на врата, взеха по една дрянова тояга и се сбогуваха с колибата.

– Да живее бате Сава, ура! – викнаха всички и го вдигнаха на ръце.

– Да сме живи всички, момчета! – отвърна Савата. – Да сме живи и ние, и зелената кутия! Че догодина пък „Босата команда“ ще побие кол при Черно море! Къща ще построим там, момчета, не колиба – къща! Пък кога ние пораснем – други ще ходят лете там и ще споменуват „Босата команда“!

КРАЙ

© Константин Константинов

Сканиране и разпознаване: unicode, 2007
Редакция: VHorse, 2007

Публикация:

Константин Константинов
ПРИКАЗКИ ЗА ТЕБЕ
Избрани приказки и разкази

ЗЛАТНА БИБЛИОТЕКА
Избрани творби за деца и юноши
Под редакцията на Дамян Дамев
Двадесет и трета книга

Редактор Христиана Василева
Художник Иван Кьосев
Художествен редактор Тончо Тончев
Технически редактор Катя Бижева
Коректор Елена Иванова
Л. Г. У. Тематичен № 2661. Година 1971
Дадена за набор на 8. II. 1971 година
Подписана за печат на 10. XI. 1971 година
Излязла от печат на 30. III. 1972 година
Формат 1/16 84/116. Тираж 60 000
Печатни коли 10,50. Издателски коли 17,12
Цена 2,15 лева.

„Народна младеж“ – издателство на ЦК на ДКМС, София, 1972
Отпечатана в ДПП „Балкан“. Подвързана в ДПК „Д. Благоев“

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/3264>]